

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske
za 2023.

Organizacijska jedinica: Služba statistike turizma
Priredile: Ivana Brozović i Suzana Nujić

rujan 2024.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Svrha statističkog istraživanja Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske jest prikupiti podatke o nacionalnom turizmu, tj. podatke o broju i obilježjima putovanja stanovništva Hrvatske izvan uobičajene sredine. Cilj je procijeniti koliko putuju stanovnici Hrvatske, zašto odlaze na putovanja, gdje i kada odlaze na putovanja, koliko traju putovanja te koliki su izdaci na putovanjima. Za ispitanike koji nisu odlazili na privatna višednevna putovanja prikupljaju se podaci o glavnim razlozima neodlaska na putovanja tijekom godine. Istraživanje se kontinuirano provodi od 2007. te obuhvaća privatna, poslovna, višednevna i jednodnevna putovanja, kao i putovanja u Hrvatskoj i inozemstvo.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravni akti i drugi sporazumi

Na europskoj razini: Uredba (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma

Na nacionalnoj razini: Zakon o službenoj statistici (NN, br. 25/20 i 155/23.)

- Sustav klasifikacije

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Šifarnik zemalja

Valute

- Statistički pojmovi i definicije

Jednodnevni posjetitelj jest svaka osoba koja putuje u mjesto različito od svoga uobičajenog okruženja i ne provede noć u ugostiteljskome ili drugom objektu za smještaj i čija je glavna svrha putovanja različita od obavljanja određene aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Trajanje jednodnevnih putovanja mjeri se u satima. Osoba koja svakodnevno putuje na rad ili školovanje u drugo mjesto ne smatra se posjetiteljem.

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svoje uobičajene sredine provede najmanje jednu noć u komercijalnome ili nekomercijalnome smještajnom objektu (ali kraće od 12 mjeseci neprekidno) radi odmora, rekreacije, zabave, posjeta rodbini ili prijateljima, očuvanja i unaprjeđenja zdravlja, poslovnih, vjerskih i drugih razloga, a nije obavljanje aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Svi su turisti putnici, ali nije svaki putnik turist. U turiste se ne uključuju migranti, pogranični radnici, diplomati, članovi vojnih snaga na redovitim zadacima, prognanici i nomadi.

Uobičajenu sredinu (okruženje) neke osobe čini neposredna blizina doma i mjesto rada ili školovanja, kao i ostala često posjećivana mjesta. Postoji samo jedna uobičajena sredina neke osobe. Uobičajenu sredinu određuju četiri kriterija: prelazak administrativne granice prebivališta, trajanje putovanja, učestalost odlaska na putovanja i razlog odlaska na putovanja. Uobičajenom sredinom može se, npr. u Hrvatskoj, smatrati područje općine.

Svrha putovanja jest temeljni razlog zbog kojeg se odlazi na putovanje, odnosno bez koje se dano odredište ne bi posjećivalo. Turistička putovanja ovisno o svrsi putovanja mogu biti: privatna (odmor, rekreacija ili zabava, uključujući posjete rodbini i prijateljima) i poslovna (putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja).

Privatno putovanje jest turističko putovanje čija je svrha odmor, rekreacija, kupnja, zdravlje, hodočašće, vjerski razlozi, posjet rodbini i prijateljima i slično. Privatna putovanja nisu: tjedne migracije ili odlazak na posao ili školovanje, sezonski rad, boravak u bolnicama ili lječilištima koji je plaćen preko socijalnog osiguranja, boravak u izbjeglištvu i azilu.

Poslovno putovanje jest putovanje čija je svrha posao ili profesionalni razlozi, ali ne i svakodnevna lokalna putovanja i poslovno motivirana putovanja u uobičajenoj sredini. U poslovna putovanja ulaze putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja, ali ne i poslovna putovanja koja su plaćena iz posjećenog mjesta.

Trajanje turističkog putovanja jest vrijeme provedeno na putovanju i može trajati najviše 365 dana neprekidno.

Duljina boravka za turističko putovanje s noćenjem određuje se brojem provedenih noći u mjestu boravka.

Izdaci na putovanju obuhvaćaju sve izdatke koje je posjetitelj imao za putovanje, a nastali su prije samog početka putovanja i za vrijeme putovanja. Navedene izdatke može načiniti i druga osoba u ime posjetitelja i na njegov trošak.

- Statistička jedinica

Jedinica promatranja za broj osoba koje su bile na putovanju jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina (izvještajna jedinica izjednačena je sa statističkom jedinicom). Jedinica promatranja za podatke o broju višednevnih i jednodnevnih putovanja i njihovih obilježja jest putovanje stanovnika Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

Statistička jedinica za turistička putovanja jest putovanje, a izvještajna jedinica jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

- Statistička populacija

Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Nacionalni korisnici: Ministarstvo turizma i sporta, Institut za turizam, ekonomski analitičari, znanstvenici, mediji te javnost

Međunarodni korisnici: UNWTO, OECD

Interni korisnici: Sektor nacionalnih računa

1.1.1. Potrebe korisnika

Postoji nacionalna relevantnost ankete jer to je jedan od izvora podataka za kompilaciju satelitskog računa turizma. Istraživanje zadovoljava potrebe naših korisnika.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika Državnog zavoda za statistiku provedeno je 2013., zatim 2015., a posljednje je provedeno potkraj 2022. Rezultati tog istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku – [Istraživanja o zadovoljstvu korisnika](#).

1.2. Potpunost

Istraživanje se provodi u skladu s Uredbom (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma i preporukama u Metodološkom priručniku za statistiku turizma te obuhvaća sve obvezne varijable.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Uzoračka pogreška prikazuje preciznost procjene parametara populacije na temelju uzorka. Kako je riječ o slučajnom izboru uzorka, ocjene preciznosti procjena daju se u obliku koeficijenata varijacije, standardnim pogreškama te intervalima pouzdanosti za najvažnije varijable.

Okvir za izbor uzorka jest imenik fiksnih i mobilnih telefonskih linija u Republici Hrvatskoj. U istraživanju se koristio stratificirani slučajni uzorak, stratificiran s obzirom na županiju i vrstu telefonske linije (fiksna ili mobilna). Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

Ako je u uzorku bila riječ o fiksnoj telefonskoj liniji, ispitanik se u pripadajućemu, slučajno izabranom kućanstvu birao metodom rođendanskoga ključa.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Procjene i mjere preciznosti najvažnijih pokazatelja o turističkoj aktivnosti stanovništva Republike Hrvatske u 2023.

	Procijenjena vrijednost	Koefficient varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Broj osoba na višednevnim putovanjima				
Broj osoba na privatnim putovanjima	1 630 604	2,0	1 568 219	1 692 989
Samo u Hrvatskoj	897 564	2,6	851 349	943 778
Samo u inozemstvo	268 362	4,7	243 324	293 400
I u Hrvatskoj i u inozemstvo	464 678	3,3	434 175	495 182
Na putovanjima s 1 – 3 noćenja	836 962	2,8	791 591	882 334
Na putovanjima s 4 i više noćenja	1 303 256	2,2	1 247 988	1 358 523
Broj osoba na poslovnim putovanjima	318 272	4,5	290 246	346 298
Broj višednevnih putovanja				
Privatna putovanja	5 006 502	2,0	4 814 142	5 198 862
U Hrvatskoj	3 274 484	1,9	3 149 813	3 399 155
U inozemstvo	1 732 018	4,3	1 584 867	1 879 169
Poslovna putovanja	684 471	10,7	540 022	828 921
U Hrvatskoj	355 171	7,3	304 224	406 117
U inozemstvo	329 301	20,9	193 328	465 273
Broj noćenja na višednevnim putovanjima				
Noćenja na privatnim putovanjima	29 478 500	3,2	27 607 905	31 349 094
U Hrvatskoj	20 016 049	3,9	18 465 751	21 566 347
U inozemstvo	9 462 451	5,6	8 416 354	10 508 548
Noćenja na poslovnim putovanjima	2 949 895	13	2 194 100	3 705 691
U Hrvatskoj	1 503 396	20,5	894 054	2 112 739
U inozemstvo	1 446 499	15,6	1 000 038	1 892 960

	Procijenjena vrijednost	Koefficient varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Izdaci višednevnih putovanja, u eurima				
Izdaci na privatnim putovanjima	1 736 039 649	3,2	1 626 541 286	1 845 538 012
U Hrvatskoj	920 688 878	5,1	829 313 242	1 012 064 513
U inozemstvo	815 350 771	3,7	756 969 961	873 731 581
Izdaci na poslovnim putovanjima	457 866 056	18,4	292 032 575	623 699 536
U Hrvatskoj	167 269 569	11,2	130 159 063	204 380 075
U inozemstvo	290 596 487	28,2	128 749 063	452 443 911
Broj jednodnevnih putovanja				
Privatna putovanja	6 493 001	1,7	6 278 093	6 707 908
U Hrvatskoj	5 509 630	1,8	5 310 605	5 708 655
U inozemstvo	983 371	4,1	903 242	1 063 499
Poslovna putovanja	438 121	7,5	372 996	503 246
U Hrvatskoj	343 643	7,5	292 629	394 657
U inozemstvo	94 478	20,3	55 515	133 442
Izdaci jednodnevnih putovanja, u eurima				
Izdaci na privatnim putovanjima	346 893 076	3,3	324 253 829	369 532 323
U Hrvatskoj	257 231 500	3,2	240 962 809	273 500 191
U inozemstvo	89 661 576	8,8	74 213 202	105 109 950
Izdaci na poslovnim putovanjima	40 495 438	8,8	33 479 342	47 511 535
U Hrvatskoj	28 983 716	9,9	23 305 685	34 661 748
U inozemstvo	11 511 722	16,4	7 667 217	15 356 227

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške podrazumijevaju sve ostale pogreške koje nisu vezane za izbor uzorka, kao što su pogreška obuhvata, pogreška mjerenja, pogreška u obradi podataka i pogreška neodgovora.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pogreške obuhvata nastaju odstupanjem od okvira za izbor uzorka. Okvir za izbor uzorka javno je dostupan telefonski imenik za 2023. Stopa valjanih jedinica za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2023. iznosila je 88,4%. Odstupanjem od okvira za izbor uzorka nastaju pogreške obuhvata, i to pogreška podobuhvata i pogreška nadobuhvata.

Podobuhvat: kao okvir za uzorak je javno dostupan telefonski imenik za 2023., a okvir za uzorak ne obuhvaća stanovnike (kućanstva) koji nemaju javno dostupan telefonski broj.

Nadobuhvat: kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona kućanstva koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj).

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata jest udio jedinica iz uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. Nadobuhvat uzorka fiksnih telefonskih linija iznosio je 12,3% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Hrvatskoj, obrti, poduzeća, institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi). Nadobuhvat uzorka mobilnih telefonskih linija iznosio je 11,3% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj, obrti, poduzeća i institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi, izabrana jedinica ima manje od 15 godina). Kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj).

Stopa nadobuhvata iznosila je 11,6%.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Pogreške mjerenja podrazumijevaju sve pogreške koje mogu nastati tijekom telefonskog anketiranja i pri unosu podataka u programsku aplikaciju upitnika. Takve se pogreške nastoje smanjiti na najmanju moguću mjeru pravilnim definiranjem anketnog upitnika, ugradnjom kontrola u program za unos podataka tijekom anketiranja (npr. postavljanjem logičkih veza između pojedinih pitanja i slično), redovitom obukom anketara i primjenom odgovarajućih metoda za prikupljanje podataka. Kontrola prikupljenih anketnih podataka obuhvaća detaljnu računsku i logičku kontrolu podataka, kontrolu vrijednosti prema definiranim rasponima, kontrolu najmanjih i najvećih vrijednosti, kontrolu mogućih odgovora, logičke veze između pojedinih odgovora i slično.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Pogreške neodgovora prikazuju koliko statističkih jedinica nije odgovorilo na upitnik, odnosno podatke o broju osoba koje nisu prihvatile sudjelovanje u istraživanju.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

U 2023. neutežena stopa neodgovora iznosila je 39,9%.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Najviše neodgovora prisutno je na pitanjima o izdacima za putovanja. Ovaj problem neodgovora na određenu varijablu ublažen je sekvencijalnom hot-desk metodom imputacije.

2.2.7. Pogreška obrade

Pri obradi podataka provodi se detaljna logičko-računska kontrola, npr. kontrola unesenih vrijednosti prema rasponima i kontrola mogućih odgovora. Navedene kontrole provode se na anketnom upitniku.

2.2.8. Stopa imputacije

Neutežena stopa imputacije za određene varijable:

- izdaci za prijevoz: 17,74%
- izdaci za smještaj: 20,65%
- izdaci za hranu i piće u ugostiteljskim objektima: 15,94%
- ostali izdaci: 7,27%

2.2.9. Pogreška izbora modela

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zbog toga nisu predviđene redovite revizije. Na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici [https://dzs.gov.hr/Opća revizijska politika DZS-a](https://dzs.gov.hr/Opća_revizijska_politika_DZS-a) korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama.

2.3.2. Praksa revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zbog toga nisu predviđene redovite revizije. Neplanirane revizije prouzročene događajima koje nije bilo moguće predvidjeti i na koje nije bilo moguće unaprijed utjecati (naknadne promjene u izvorima podataka ili naknadno utvrđene pogreške u prethodno dostavljenim podacima) u pravilu se diseminiraju u najkraćem mogućem roku.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Nije primjenjivo.

3. Pravodobnost i poštovanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest šest mjeseci nakon referentnog razdoblja (T + 6).

3.2. Poštovanje rokova objavljivanja

3.2.1. Poštovanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Podaci su objavljeni točno na datum iz Kalendara objavljivanja statističkih podataka. Nema vremenskog odmaka između datuma kada su podaci poslani u Eurostat i vremena kada su trebali biti dostavljeni, tj. podaci su poslani u zadanim rokovima.

4. Pristupačnost i jasnoća

Podaci i metodološka objašnjenja dostupni su u statističkim publikacijama u elektroničkom i tiskanom obliku, na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr te pružanjem informacija/podataka telefonom i elektroničkom poštom. Korisnici mogu podatke i publikacije pronaći na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr ili pisanim putem zatražiti određene podatke i metodološka objašnjenja. Načini i rokovi objavljivanja nalaze se u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka i Programu publiciranja Državnog zavoda za statistiku.

4.1. Priopćenja

Priopćenje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske u 2023., poveznica: [TUR-2024-4-1 Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske u 2023. | Državni zavod za statistiku \(dzs.hr\)](#).

4.2. Mrežna baza podataka

Mrežne (on-line) baze podataka za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske objavljene su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku u području Baze podataka, Turizam, poveznica: [PX-Web - Odaberi tablicu \(dzs.hr\)](#). Mrežne (on-line) baze podataka nalaze se na internetskim stranicama Eurostata [Database - Eurostat \(europa.eu\)](#).

4.3. Pristup mikropodacima

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe (NN 5/2023.), a mogu se provjeriti na poveznici [Pravilnik o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe.](#)

Mikropodaci se ne objavljuju, nego se dostavljaju samo u Eurostat.

4.4. Dokumentacija o metodologiji

Metodologija istraživanja definirana je u Eurostatovu Metodološkom priručniku statistike turizma. U Priopćenjima i na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr objavljena su metodološka objašnjenja, koja sadržavaju svrhu istraživanja, pravnu i metodološku osnovu, jedinice promatranja, obuhvat, izvore i metode prikupljanja podataka, stope odgovora te definicije. Osnovna metodološka objašnjenja dio su svakog Priopćenja. Eurostatovi metodološki dokumenti dostupni su na poveznici <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-013>.

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti kod zrcalnih statistika

Nije primjenjivo.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

Istraživanje je uvedeno 2007. te su podaci raspoloživi od 2007. do 2023.

Podaci od 2012. nisu potpuno usporedivi s podacima iz prethodnih godina zbog provedbe Uredbe (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća, a od 2016. nisu potpuno usporedivi zbog promjene okvira uzorka.

Podaci za 2023. procijenjeni su prema rezultatima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine (Popis 2021.), dok su prethodno objavljeni podaci procijenjeni na temelju Popisa 2011. Time je nastao prekid u vremenskoj seriji podataka te podaci za 2023. nisu usporedivi s podacima za prethodne godine.

Istraživanje je poboljšano u skladu s Uredbom br. 692/2011 prikupljanjem detaljnijih informacija o putovanjima.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Troškovi anketara u centru CATI Državnog zavoda za statistiku iznosili su oko 21 000 eura. Navedeni iznos nije obuhvaćao troškove metodološke i tehničke pripreme istraživanja, obrade podataka i objavljivanja rezultata.

6.2. Opterećenje

Podaci su prikupljeni računalno potpomognutim telefonskim anketiranjem (metoda CATI). Kako bi se smanjilo opterećenje ispitanika koji puno putuju, pitalo ih se za najviše četiri višednevna i četiri jednodnevna putovanja. Intervju je u prosjeku trajao ukupno četiri minute.